

अधिकारी/कर्मचारी व आश्रमशाळेतील
शिक्षक यांनी मुख्यालयी राहणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग,

शासन परिपत्रक क्रमांक आस्था-२००५/प्र.क्र.१४९/का.१५

मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२.

दिनांक : ८ सप्टेंबर, २००५.

शासन परिपत्रक :- असे निदर्शनास आले आहे की, क्षेत्रीय कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी कार्यालयीन दिवशी विहित वेळेत कार्यालयात उपस्थित नसतात. अनुपस्थितीबाबत वरिष्ठांची पूर्वपरवानगी घेत नाहीत. वरिष्ठ कार्यालयाकडून संबंधितांबाबत विचारणा केली असता तसेच अभ्यागतांनी चौकशी केली असता संबंधित अधिकारी/कर्मचारी दौऱ्यावर गेले आहेत, कामानिमित्त अन्य कार्यालयात गेले आहेत अशी ठराविक उत्तरे देण्यात येतात. ही बाब कार्यालयीन शिस्तपालन आणि कार्यक्षम प्रशासनाच्या दृष्टीने अतिशय गंभीर आहे. यासंदर्भात शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक १७ ऑगस्ट, २००० च्या शासन परिपत्रकातील निदेश सर्व क्षेत्रीय कार्यालयांच्या निदर्शनास आणून संबंधितांवर कारवाई करण्याचे निर्देश दिले आहेत. मात्र त्याचे अद्यापही पालन होत असल्याचे दिसत नाही. सबब, उपरोक्त दिनांक १७ ऑगस्ट, २००० च्या शासन निर्णयातील निर्देशांचे पालन करण्याबाबत पुन्हा सूचित करण्यात येत आहे.

२. आदिवासी उपयोजनेच्या प्रभावी अमलबजावणीसाठी क्षेत्रीय कार्यालयातील अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांनी मुख्यालयी वास्तव्यास राहणे आवश्यक आहे. मात्र काही अधिकारी/कर्मचारी मुख्यालयी वास्तव्यास नसतात, काही दररोज बाहेरून ये-जा करतात तर काही आठवड्यात, पंधरवड्यात कुटुंब असलेल्या ठिकाणी नियमित जात असतात व त्यामुळे आठवड्याच्या पहिल्या व शेवटच्या दिवशी असे अधिकारी कार्यालयीन वेळेत फार कमी वेळ हजर असतात. या कृतीस कार्यालय प्रमुखांची मूकसंमतीच असते, असे निदर्शनास आले आहे. अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी मुख्यालयी निवासस राहणे अनिवार्य असून बाहेर गावाहून ये-जा करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांनी मुख्यालयी निवासस्थानी राहण्याची सक्ती करण्यात यावी अन्यथा कार्यालय प्रमुखांना जबाबदार धरण्यात येईल व कमकुवत प्रशासनाबाबत शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात येईल.

३. अनुसूचित जमातीत शिक्षणाचा प्रचार व्हावा, शिक्षण घेवून आदिवासी समाजाला मुख्य प्रवाहात येता यावे म्हणून आश्रमशाळा आदिवासी व दुर्गम भागात सुरु करण्यात आल्या आहेत. आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टीने त्यांना शिक्षण मिळावे यासाठी निवासी शाळा सुरु करण्यात आल्या आहेत. आश्रमशाळा मुख्याध्यापक, शिक्षक, कर्मचारी, कामाठी, स्वयंपाकी व इतर कर्मचारी यांनी मुख्यालयी राहणे अनिवार्य असून आश्रमशाळा संकुलात निवासस्थाने सुध्दा उपलब्ध करून देण्यात आली आहेत. मात्र आश्रमशाळेतील बरेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी मुख्यालयी वास्तव्यास राहत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे. निवासी आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांचे संगोपनाची सामुदायिक जबाबदारी शाळेतील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची आहे. मात्र बरेच शिक्षक व कर्मचारी मुख्यालयी निवासस राहात नाहीत, बाहेर गावाहून ये-जा करतात परिणामी आश्रमशाळांमध्ये अनेक गैरप्रकार घडतात व त्यामुळे जनमानसात विभागाची प्रतिमा खालावते. अनेकदा लोकप्रतिनिधींच्या रोषास तोंड द्यावे लागते. विधानमंडळात अनेकदा तारकित प्रश्न, लक्षवेधी सूचनांद्वारे विचारणा होते व ते अडचणीचे ठरते.

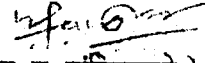
20090303190153001

४. आश्रमशाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये व विद्यार्थ्यांचे संगोपनाबाबत आयुक्तालयाने दिनांक २२ मे, २००३ च्या परिपत्रकान्वये सविस्तर सूचना देण्यात आल्या आहेत. मात्र त्याची शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी दखल घेतलेली नाही. शिवाय मुख्याध्यापक, प्रकल्प अधिकारी, अपर आयुक्त स्तरावरून संबंधितांवर शिस्तभंगाची कारवाई होत नसल्यामुळे प्रशासन सतर्क नसल्याचे स्पष्ट होते. परिणामी आश्रमशाळांचा उद्देश अपेक्षेप्रमाणे सफल होत नाही. आश्रमशाळा आदिवासी, दुर्गम व डोंगराळ भागात आहेत. ही वस्तुस्थिती शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्तीच्या वेळीच सर्वांना माहिती असल्यामुळे त्याठिकाणी वास्तव्यास राहावे लागणार आहे याची पूर्ण जाणीव असते. मात्र सेवेत दाखल झाल्यानंतर कौटुंबिक अडचणी व अन्य कारणे दाखवून ठराविक आश्रमशाळांवर नियुक्तीस कर्मचारी नाखुश असतात व त्यानंतर केवळ वेळकाढू धोरण स्विकारतात व शिक्षक संघटनांमार्फत ठराविक शाळांवर नियुक्तीसाठी प्रशासनावर दबाव आणत असतात असे दिसून येते. सबब अशा कर्मचाऱ्यांवर सेवेतून काढून टाकणे यासारखी नियमसंगत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून कठोर कारवाई करण्यात यावी व क्षेत्रीय कार्यालयातील प्रशासन कार्यक्षम करून शिस्त आणावी.

५. असेही निदर्शनास आले आहे की, कर्मचारी पतीपत्नी दोघेही नोकरीवर असताना त्यांची बदली दूरवर झालेली असल्यामुळे त्यांना विभक्त रहावे लागते. त्यामुळे असे कर्मचारी मोठ्या प्रमाणात सुट्ट्या घेत असतात अथवा सुट्टीचे दिवस जोडून रजेवर जात असतात. शासकीय सेवकांच्या नियतकालिक बदल्यांसदर्भात मार्गदर्शकतत्वे शासन परिपत्रक सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक एसआव्ही-१०९७/ प्र.क्र.२०/९७/बारा, दिनांक २७ नोव्हेंबर, १९९७ अन्वये विहित करण्यात आली असून परिच्छेद १० नुसार पती-पत्नी यांचे बदली प्रकरणी सहानुभूती व गुणात्मक विचार करून एकाच ठिकाणी बदली करण्याबाबत निर्देश आहेत. सबब, पती-पत्नी दोघेही नोकरीवर असल्यास दिनांक २७ नोव्हेंबर, १९९७ मधील परिच्छेद १० प्रमाणे कर्मचाऱ्यांना नियुक्ती देण्याबाबत कार्यवाही करावी.

६. सदर परिपत्रकातील सूचना सर्व अधिकारी/कर्मचारी, आश्रमशाळा शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी, वसतिगृह गृहपाल व कर्मचारी यांचे निदर्शनास आणून द्याव्यात. सर्व प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी सोबतच्या प्रपत्रात दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत मागील महिन्याची माहिती आयुक्त कार्यालयास सादर करावी व त्यानंतर १५ तारखेपर्यंत संकलित माहिती आयुक्तांनी शासनास सादर करावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(दु. र. चौधरी)
अवर सचिव

प्रति,

आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.

आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.

सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास.

सर्व उपसंचालक, अनुसूचित जमाती जाती प्रमाणपत्र पडताळणी समिती.

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

प्रपत्र-अ

क्षेत्रीय कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी व आश्रमशाळा, वसतिगृहातील शिक्षक/कर्मचारी
मुख्यालयी राहात असल्याबाबतची माहिती.

अ. क्र.	कार्यालयाचे नांव	मंजूर अधिकारी/ कर्मचारी	सध्या कार्यरत अधिकारी/ कर्मचारी	मुख्यालयी राहात असलेले अधिकारी/ कर्मचारी	मुख्यालयी राहात नसलेले अधिकारी/ कर्मचारी	मुख्यालयी राहात नसलेल्या अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांवर केलेली कार्यवाही	अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७	८